

NE BÁNTSUK SZE GÉNY FÜST MILÁNT

RAB NÓRA

Ne bántsuk szegény *Füst Milánt*. „Bántsuk csak nyugodtan — mondja *Eörsi István*—, mert *József Attilát*, *Thomas Mannt* gyalázta, amikor már mindketten meghaltak” — olvasom egyik napilaptársunk szellemes és kitűnő cikkében, csütörtökön.

Kedves *Eörsi István*! Bizonyára személyesen is ismerte a már rég halott „gyalázkodót.” Bizonyára — ha ismerte — ugyanúgy élvezte, mint valamennyien — hajdani egyetemisták és pályakezdő irodalmárok, újságírók a „horgaselméjű és szikár agg” senkiéhez nem hasonlítható, a humor szóval alig-alig jellemezhető, leginkább a nagyon szeretnivaló, vásott kölykökére emlékeztető játékait.

Talán emlékszik arra a vizsgajátékra, amikor is a nem tudom hány ezer kötetes könyvtárszobában döbbsen látta a jelölt, hogy két hosszú sornyi könyv lapjával kifele fordítva áll. A vizsgafeladat pedig ennyi: „Emelje le a polcról, amelyiknek a címét s szerzőjét mondom — hiszen, ha olvasta, megismeri így is — a tételben szereplő könyveket...”

Magamat kezdő újságíró koromban ért az a különös szerencse, hogy először egy interjú erejéig — majd, sajnos már csak röpke esztendőkre felejthetetlen esti beszélgetésekre is — fogadott *Füst Milán*. Hetek óta töprengek — amióta csak meghallottam a hírt, hogy a mostani szobordöntés divatja őt is elérte —: fel kellene idéznem a manapság keveset emlegetett, irodalmunkban egyszeri csoda ággastyán szellemét. Pontosabban azt a játékos kedvet, amellyel végigkeseregte és panaszkodta az életét.

Hogy ki és miért döntötte földre a sétányon álló szobrárt, alighanem örökké titok marad. *Eörsi István* (aki ugyancsak sajátos, a halálveszedelemben is töretlen és sajátos humoráért tartozik kedves íróim közé), gyalázkodónak minősíti *Füst Milánt*, aki nem kíméli a holtakat...

Egy, a minap megjelent tanulmánykötetben az ugyancsak kitűnő *Márai Sándor* egyenesen olyan bolondnak minősíti a már halott kortárs *Füstöt*, aki addig bolondozott és fintorgott, míg „úgy maradt”... — különös, de mégsem volt sértő a szava. Sem az a szó, amellyel *Kosztolányi Dezső* legmélyebb szerencsétlenségét, legtragikusabb hibáját tárta fel.

Stílus dolga lenne, hogy mikor bántó és mikor mulattató a szó?

Azt azonban nem hihetem el, hogy *Eörsi István* ne értené meg *Füst Milán* stílusát...

Az én rég volt interjúm a kortársakról való emlékezés jegyében készült s a legelső kérdésemre adott válasszal így lepett meg *Füst Milán*: „Hogy kit szerettem legjobban? Egyiket se. Utáltam valamennyit.” — A szeme sarkából lesett: — Látom, nem hiszed.”

Hát persze, hogy nem hittem. Idéztem a felejthetetlen versét, amelyben elsíratja a rég elhamvadt, egykori, tréfás kedvű pajtásokat, *Karinthy*t, *Tóth Árpádot* s *Kosztolányit*, „a langy *Dezsőt*.”

Meghatották ugyan a szó szerint felidézett sorok, de — már engem téve próbára — tovább gonoszkodott. Faggatásomra ilyen indoklásokat hozott: „*Kosztolányit* utáltam a legjobban, mert olyan vékony, sárga nyakkendőket viselt. Nem is sárgát, lilát. Fertelmes ronda volt.” „*Tóth Árpádot*? Őt még jobban utáltam. Mert egyszer lecsapott a kezemről egy kantinosnét a *Tátrában* valahol...” — és így „gyalázkodott” tovább, nem kímélvén *Karinthy*t, *Somlyót*, sem *Nagy Lajost*.

*Thomas Mann*ról is szó esett. Nem is akárhogyan. Ugyancsak a szeme sarkából küldött felém egy gyanakvó mosolyt: „Valld be csak szépen, hogy te *Thomas Mannt* is szereted.” Bevallottam. A kezemre csapott. (Játékosan és szelíden): „Mert ostoba vagy. Ostobák vagytok valamennyien. Van egy *Teránszky Józsi Jenőtök* és *Thomas Mannt* olvastok! Rettenetes.” Hát valahogy így utálta és gyalázta a kortársait... ahogyan *Eörsi István* is szokta. Ezért szeretjük őt is olyan sokan.